

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά της αρχαίας ελληνικής τέχνης, 10^{ος}- 2^{ος} αιώνας π.Χ.

- 1) Αγάπη για την φύση και το ανθρώπινο σώμα (γλυπτική και ζωγραφική)
- 2) Ιδεαλισμός (με κορυφαίο εκπρόσωπο τον Πλάτωνα- Η τέχνη είναι ο καθρέφτης της φύσης, όπως εκφράζεται από τον Πλάτωνα στην Πολιτεία).
- 3) Τα μαθηματικά (Πυθαγόρας: πίσω από κάθε τι υπάρχει ο αριθμός)
- 4) Ανάπτυξη πόλεων – κρατών
- 5) Πολεοδομικό σύστημα
- 6) Αρχιτεκτονική (Ναοδομία, θέατρα, Δημόσια κτήρια, κρήνες)
- 7) Κεραμική (με κυρίαρχους τον Μελανόμορφο και τον Ερυθρόμορφο ρυθμό)
- 8) Ζωγραφική (από τους τάφους, τα αρχαία κείμενα και την αγγειοπλαστική αντλούμε πληροφορίες).
- 9) Αξία στον καλλιτέχνη, ο οποίος αποκτάει συνείδηση // « Ευθυκαρπίδης εποίησεν», βιβλίο σελ. 60
- 10) Τεχνολογικά επιτεύγματα (τεχνικές χύτευσης, χαλκά αγάλματα, Οπτικές διορθώσεις, Παρθενώνας)
- 11) Ρυθμολογία κίωνων (Δωρικός, Ιωνικός, Κορινθιακός ρυθμός)
- 12) Κοινά ήθη, έθιμα, γλώσσα, θρησκεία, φιλοσοφία
- 13) Ολυμπιακό ιδεώδες
- 14) Γράμματα (έπη, ποίηση, ρητορική, Ιστορία, φιλοσοφία)
- 15) Θέατρο (διδασκαλία και τέλεση θεατρικών παραστάσεων)
- 16) Εμπόριο, ταξίδια, αποικίες

(Αρχαία ελληνική τέχνη = κίνηση-δημιουργία- ρεαλισμός (σε αντίθεση με) Αιγυπτιακή τέχνη = αιώνια στατικότητα – πίστη στη μετά θάνατον ζωή)

Ερώτηση: Πως εκφράστηκε η αγάπη των αρχαίων Ελλήνων για το ανθρώπινο σώμα και τα μαθηματικά; =

Οι αρχαίοι Έλληνες παρατήρησαν το ανθρώπινο σώμα με πρόθεση να το αποδώσουν άρτια στην τέχνη τους με την κάθε λεπτομέρεια. Χρησιμοποίησαν τα μαθηματικά, κανόνες και τεχνικές οπτικών διορθώσεων για να δημιουργήσουν με εξιδανίκευση τα έργα που θαυμάζουμε ακόμα και σήμερα. Ως πρότυπο είχαν δημιουργήσει τα ιδανικά χαρακτηριστικά ενός Θεού (Απόλλωνας, Αφροδίτη κ.α.) και τα αναπαρήγαγαν στα αγάλματα. Με την τεχνική «του χαμένου κεριού» τα αγάλματα έγιναν ελαφρύτερα και πιο ανθεκτικά από το μάρμαρο (Χαλκά αγάλματα). Ζωγραφίζοντας τα αγάλματα ή τοποθετώντας σε εσοχές τους - όπως των ματιών - πρόσθετα υλικά, έδιναν ρεαλιστικό αποτέλεσμα.

4^ο κεφάλαιο

Γεωμετρικοί χρόνοι 11^{ος}-8^{ος} αιώνας π.Χ. Αρχαϊκοί χρόνοι, γόνιμος 7^{ος} αιώνας – 6^{ος} αιώνας π.Χ.

Τέσσερις αιώνες με ελάχιστες πληροφορίες (οι λόγοι; σελίδα 55 1^η παράγραφος).

Το όνομα «Γεωμετρικοί» = τα αυστηρά γεωμετρικά σχέδια διατρέχουν τις ζώνες στην επιφάνεια των αγγείων και δημιουργούν μοτίβο. (σελίδα 56).

10^{ος} αι. π.Χ. Μετανάστευση των Δωρικών φύλλων στις περιοχές των Μυκηναίων – Αχαιών με αποτέλεσμα οι τελευταίοι να αποικίσουν τις Κυκλάδες και τα παράλια της Μικράς Ασίας. Θα μετονομαστούν Ίωνες και θα αποτελέσουν μαζί με τους Δωριείς βασικές δυνάμεις της ελληνικής ιστορίας.

Τέλη του 8^{ου} αι π.Χ. κάτι θα αλλάξει:

Είναι οι Αρχαϊκοί χρόνοι 7^{ος}- 6^{ος} αιώνας π.Χ. (Οι χρόνοι μεταξύ Γεωμετρικής και κλασσικής περιόδου).

Αρχιτεκτονική και κεραμική (σελ. 58), γλυπτική σελίδα 60-63)

Δαιδαλική πλαστική: Η πλαστική του 7ου αιώνα ονομάστηκε “Δαιδαλική” και οι γλύπτες “Δαιδαλίδες”, όνομα που προήλθε από τον πρώτο μυθικό γλύπτη Δαίδαλο. Για τους αρχαίους Έλληνες “δαιδάλλω” = κοσμών, ασκώ τέχνη με δεξιότητα. Παρατηρούμε στα γλυπτά:

- 1) Μείωση ευθύγραμμων σχημάτων και αύξηση της καμπύλης (περισσότερη πλαστικότητα στον όγκο του γλυπτού)
- 2) Αύξηση των μυθολογικών θεμάτων (Οι άθλοι του Ηρακλή: αγαπημένο θέμα που συναντάμε σε όλες σχεδόν τις περιόδους της αρχαίας ελληνικής τέχνης αλλά κυρίως την αρχαϊκή και κλασική περίοδο = εικόνα 4 και 11, σελίδες 57+60»)
- 3) Επιρροές από την Ανατολή. Ζωόμορφα στοιχεία όπως το λιοντάρι, η σφίγγα, ο γρύπας και φυτομορφικά στοιχεία.

Ερώτηση: Γιατί η Αρχαϊκή περίοδος ονομάστηκε και Ανατολίζουσα;=

Εξαιτίας της επίδρασης που άσκησαν σε αυτή η τέχνης της Ανατολής και της Αιγύπτου. Ζωόμορφα στοιχεία όπως το λιοντάρι, η σφίγγα, ο γρύπας καθώς και φυτομορφικά στοιχεία τα οποία βρίσκουμε αυτή την περίοδο, αποτελούν αδιαμφισβήτητα δάνεια από την Ανατολή.

Η αρχαία ελληνική τέχνη έχει τον δικό της χαρακτήρα και θα αποτελέσει σημαντικό κεφάλαιο στην Ιστορία των Τεχνών. Λίγο πριν τον 7° αιώνα π.Χ. θα παραχθούν σημαντικά γλυπτά, οι **κούροι** και οι **κόρες** (σελ. 62,63).

Ερώτηση: Τι ονομάζουμε «σήματα» στην αρχαία ελληνική τέχνη;=

Πρόκειται για σημάδια, ενδείξεις κυρίως ταφικές. Μαρμάρινες στήλες, αμφορείς και κρατήρες, επιτύμβιες σμιλεμένες μορφές. Ταφικά αγάλματα όπως οι κούροι, πολλές φορές αντικαθιστούσαν αυτά τα σήματα.

5° κεφάλαιο.

Κλασική περίοδος πρώτο μισό του 5ου αι. – 4° αι. π.Χ. (τα ώριμα κλασικά χρόνια)

- ✓ Συμμαχία Ελληνικών δυνάμεων κατά των Περσών
- ✓ Υπεροχή της Αθήνας έναντι των υπολοίπων πόλεων-κρατών → επιτυγχάνει την μεταφορά του Συμμαχικού ταμείου (χρυσός) από τη Δήλο στην Αθήνα! → αίσθημα υπερηφάνειας + ανάγκη για επίδειξη.
- ✓ Οι μεγάλες σχολές: Φιλοσοφία, Ιστορία, Ρητορική Θέατρο, Τέχνη.
- ✓ Η Αθήνα του Περικλή → είναι η εποχή των μεγάλων ανδρών του αρχαίου ελληνικού κόσμου (σελίδα 68 του βιβλίου)
- ✓ Σημαντικά κτίρια (βιβλίο, σελίδες 79- 81): Νομισματοκοπείο, Ωδείο του Περικλέους, ο Παρθενώνας και το Ερεχθείο στην Ακρόπολη. Επίσης ο ναός του Ηφαίστου (φαίνεται από τον σταθμό του Θησείου ή καθώς περπατάμε από το Μοναστηράκι κατευθυνόμενοι για Θησείο- ο ναός είναι σχεδόν ολόκληρος). **Παρθενώνας (sos)**
- ✓ Απαλοιφή του τυχαίου στις δημιουργίες + ανακάλυψη νέων τεχνοτροπιών.

Sos Γλυπτική: Από την άκαμπτη περίοδο των Κούρων → στην κίνηση του “**Contra- posto**” τον λεγόμενο «**χιασμό**».: «**Το παιδί του Κριτία**». Ο Κριτίας θα δημιουργήσει τον παίδα (τον νέο), ένα πρώιμο έργο της γλυπτικής που αποδίδει το σώμα σε φυσική στάση. Το σώμα μοιάζει να είναι κοντά στο αληθινό!

(σελίδα 71 διαβάζουμε)

- ✓ **Sos** Η τεχνική του χαμένου κεριού στη Γλυπτική: το άγαλμα χυτεύεται αφού πρώτα φτιαχτεί από κερί και μπει σε καλούπι. Τα αγάλματα αυτής της τεχνικής ονομάζονται «**Χαλκά**» επειδή το υλικό χύτευσης είναι ο μπρούτζος. Από μέσα

είναι κούφια και έχουν λιγότερο βάρος από τα συμπαγή αγάλματα. Παραδείγματα: Ο “Ποσειδώνας του Αρτεμισίου” και Ο “Πολεμιστής του Riace” σελίδες 68-69 του βιβλίου.

✓ **Sos Γλύπτες:** Φειδίας, Κριτίας, Πολύκλειτος και Μύρωνας.

Σημαντική επίσης εικόνα για μελέτη:

«Ο Δορυφόρος του Πολύκλειτου», επειδή έχει τις τέλειες αναλογίες, αποτέλεσε τον **κανόνα** των τέλειων αναλογιών και συμμετρίας για την δημιουργία άλλων γλυπτών της αρχαιότητας.

Ελληνιστική περίοδος κυρίως 3^{ος} -1^{ος} αιώνας π.Χ.

- ✚ Κέντρο πολιτισμού και οικονομική δύναμη: Η Μακεδονία (Φίλιππος + Αλέξανδρος)
- ✚ Η Ελληνιστική περίοδος αρχίζει επίσημα από τον θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου και τελειώνει με την υποταγή της Αιγύπτου στον Ρωμαίο Καίσαρα Οκταβιανό, το 31 π.Χ.
- ✚ Σημαντικά είναι τα Ελληνιστικά κέντρα Αλεξάνδρεια, Πέργαμος και Αντιόχεια.

✚ **Κύρια χαρακτηριστικά:**

- Αποτύπωση της καθημερινής ζωής στην Τέχνη.
- Η εξιδανίκευση, η θεατρικότητα, ο ρεαλισμός και το συναίσθημα κυριαρχούν σε όλες τις μορφές τέχνης
- Στην Αρχιτεκτονική κυριαρχεί ο Κορινθιακός ρυθμός σελ. 77 (με τα φύλλα ακάνθου) επίσης ο Ιωνικός ρυθμός.
- Πολεοδομικό σύστημα (το Ιπποδάμειο σελίδα του βιβλίου 73)
- Στην γλυπτική κυριαρχούν τα συμπλέγματα (Λαοκόων σελ. 75), οι πολυπρόσωπες συνθέσεις, οι προτομές επιφανών κυρίως αντρών, τα πρώτα «γυμνά» αγάλματα γυναικείων μορφών π.χ. «Η Αφροδίτη της Κνίδου», «Η Αφροδίτη της Μήλου», «Η Νίκη της Σαμοθράκης» (**sos**)
- **sos** Καλλιτέχνες: Σκόπας, Πραξιτέλης, Λύσιππος (σελίδες βιβλίου 73-75 sos)
- Το ψηφιδωτό → τεχνική διακόσμησης με χρήση υαλόμαζας που κόβεται σε μικρά κυβικά κομμάτια και τοποθετείται με δεξιοτεχνία για να δημιουργηθεί απεικόνιση γεωμετρικών σχημάτων και ανθρώπινων παραστάσεων. (βλέπε «Η μάχη της Ισού» στη σελίδα 77 του βιβλίου.
- Ο ναός της Περγάμου (**sos**) στη σελίδα 75-76 εικόνες 12 και 13.

Άσκηση: Συγκρίνετε ένα γλυπτικό έργο της κλασσικής περιόδου με ένα της ελληνιστικής περιόδου. Βρείτε ομοιότητες και διαφορές-ονομάστε κάθε μια σε ξεχωριστές παραγράφους. Κλείστε την τελευταία παράγραφο κάνοντας αναφορά σε ένα από τα δύο έργα και τεκμηριώστε την προτίμησή σας αναφέροντας τον λόγο που το επιλέξατε.

Καλή μελέτη!

Μαργαρίτα Γελαδά Πε 08 Καλλιτεχνικών μαθημάτων